

Talouspolitiikan
arviointineuvoston
vuosikertomus
2014

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, elokuu 2015

1 Talouspolitiikan arviointineuvosto

Talouspolitiikan arviointineuvosto perustettiin tammikuussa 2014 tuottamaan riippumaton arvio talouden tilasta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Valtioneuvoston asetuksen (61/2014) mukaan neuvoston tehtävänä on arvioida

- 1) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta
- 2) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta
- 3) talouspolitiikan valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua
- 4) talouspolitiikan eri osa-alueiden yhteensovittamista ja kytkeitä yhteiskuntapolitiikan muihin osa-alueisiin
- 5) talouspolitiikan onnistumista erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyiden kannalta
- 6) talouspolitiikan instituutioiden ja julkisen talouden rakenteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Neuvosto julkistaa vuosittain arvion harjoitetusta talouspolitiikasta.

Valtioneuvosto nimittää neuvoston jäsenet viiden vuoden toimikaudeksi korkeakoulujen taloustieteellisten yksiköiden ja Suomen Akatemian ehdotuksen perusteella. Neuvoston tämänhetkiset jäsenet ovat yliopistojen professoreita, jotka osallistuvat neuvoston toimintaan oman toimensa ohella. Neuvostolla on puolipäivätoiminen pääsihteeri. Neuvosto toimii Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) yhteydessä, joka tarjoaa neuvostolle sen tarvitsemia tukipalveluita. Arviointineuvosto on työssään VATT:sta riippumaton.

Arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014.

Neuvoston ensimmäisenä puheenjohtajana toimii prof. Roope Uusitalo Jyväskylän yliopistosta. Muut jäsenet ovat prof. Torben M. Andersen Århusin yliopistosta, prof. Kaisa Kotakorpi Turun yliopistosta, prof. Liisa Laakso Helsingin yliopistosta ja prof. Mikko Puhakka Oulun yliopistosta. Mikko Puhakka on neuvoston varapuheenjohtaja. Neuvoston toimikausi on 1.4.2014–31.3.2019. Neuvoston pääsihteerinä toimii Teemu Lyytikäinen VATT:sta.

2 Toiminta

Talouspolitiikan arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014. Arviointineuvosto keskittyi toiminnassaan vuonna 2014 ensimmäisen raportin laadintaan. Raportti julkaistiin tammikuussa 2015. Siksi tämä vuosikertomus kattaa neuvoston toiminnan osalta myös tammikuun 2015. Neuvoston taloutta kuvattaessa keskitytään kalenterivuoteen 2014.

2.1 Raportti

Talouspolitiikan arviointineuvoston keskeinen tehtävä on vuosittain julkaistava arvio harjoitetusta talouspolitiikasta. Ensimmäisessä raportissa keskityttiin ajankohtaiseen taloustilanteeseen ja aggregaattitason finanssipoliittisiin päätöksiin. Raportti sisälsi myös yksityiskohtaisen analyysin finanssipoliitiikan säännöistä sekä kattavan luvun hallituksen veropolitiikasta. Talouspolitiikan valmistelusta tehtiin huomioita keskittyen verotyöryhmään ja eläkeuudistustyöryhmään. Yksittäisistä politiikkakysymyksistä analysoitiin yksityiskohtaisemmin eläkeuudistusta koskevaa työmarkkinajärjestöjen ehdotusta sekä kuntatalouden makrotason ohjauksen uudistusta, jotka kumpikin olivat hallituksen rakennepoliittisen ohjelman keskeisiä osia. Moni muu rakennepoliittiseen ohjelmaan kuuluva uudistus jouduttiin jättämään käsittelemättä, koska uudistusten yksityiskohdat eivät vielä olleet riittävällä tarkkuudella selvillä. Ensimmäisen raportin kirjoitustyö tehtiin vuoden 2014 aikana ja raportti julkaistiin 13.1.2015. Raportti on luettavissa neuvoston www-sivuilla:

http://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/images/docs/tpan_raportti_2014.pdf

Raportissa esitettävät arviot talouspolitiikasta perustuvat neuvoston jäsenten ja pääsihteerin analyysityöhön. Lisäksi neuvosto hyödyntää työssään ulkopuolisten tekemiä tutkimuksia ja selvityksiä. Valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoiminnan määrärahoista varattiin neuvoston työtä tukevaan tutkimukseen 100 000 euroa vuonna 2014. Tämän rahoituksen turvin käynnistettiin vuonna 2014 kolme tutkimushanketta. Jukka Lassilan, Niku Määttäsen ja Tarmo Valkosen (ETLA) arvio eläkeuudistuksen vaikutuksista sekä Antti Moision (VATT) selvitys kuntatalouden makro-ohjauksen uudistuksesta julkaistiin ensimmäisen raportin yhteydessä. Jarkko Harjun, Tuomas Kososen ja Tuomas Matikan (VATT) tutkimus veropolitiikan vaikutuksesta työvoiman tarjontaan valmistuu vuonna 2015 ja sitä käsitellään neuvoston seuraavassa raportissa.

Neuvoston työkielenä on englanti, mutta ensimmäinen raportti päätettiin julkaista sekä suomeksi että englanniksi. Raportin kirjoittaminen kahdella kielellä osoittautui työlääksi. Englanninkielinen versio raportista julkaistiin kesäkuussa 2015. Jatkossa raportti on tarkoitus kirjoittaa englanniksi ja siihen liitetään suomenkielinen tiivistelmä.

2.2 Kokoukset

Arviointineuvosto kokoontui vuonna 2014 neljä kertaa (5.5., 5.8., 1.10. ja 18.11.). Kokoukset järjestettiin VATT:ssa ja ne kestivät koko päivän. Arviointineuvoston jäsenet ja pääsihteeri pitivät kokouksissa alustuksia raportin aihepiireistä. Käydyn keskustelun pohjalta muodostettiin arviointineuvoston yhteiset kannanotot talouspolitiikkaan. Kokousten välillä neuvoston jäsenet ja pääsihteeri työskentelivät tahoillaan pitäen yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Kokouksissa kuultiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2014 kokouksiin kutsuttiin kuusi ulkopuolista asiantuntijaa:

- Valtiosihteeri Martti Hetemäki valtiovarainministeriöstä esitteli ministeriön tilannekuvan Suomen talouskehityksestä ja julkisen talouden tilasta.
- Finanssipolitiikan tarkastuksen päällikkö Heidi Silvennoinen valtiontalouden tarkastusvirastosta esitteli finanssipolitiikan säännöstöä ja VTV:n finanssipolitiikan tarkastustoimintaa.
- Tutkija Olli Kärkkäinen Eduskunnan tietopalvelusta esitteli tietopalvelussa laadittua arvioita vaalikauden 2011 – 2015 vero- ja tukimuutosten vaikutuksia tulonjakoon.

- Tutkimusjohtaja Antti Moisio Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta esitteli kuntatalouden ohjausta käsittelevää raporttiaan.
- Tutkimusohjaaja Niku Määttänen ja tutkimusjohtaja Tarmo Valkonen Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta esittelivät eläkeuudistusta käsittelevää raporttiaan.

2.3 Tiedotus ja medianäkyvyys

Arviointineuvoston tiedotustoiminta keskittyy vuosittaisen raportin julkaisemiseen ja raportin aihepiireihin liittyviin mediaesiintymisiin.

Ensimmäisen raportin julkaisemistilaisuus järjestettiin 13.1.2015 Helsingissä Economicumin suuressa luentosalissa (Arkadiankatu 7). Tilaisuuteen kutsuttiin toimittajia sekä noin 50 valtionhallinnon, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja muiden sidosryhmien edustajaa. Kommentaattoreiksi tilaisuuteen kutsuttiin professori Sixten Korkman Aalto-yliopistosta ja entinen valtiovarainministeri Jutta Urpilainen.

Arviointineuvoston raportti uutisoitiin laajasti eri tiedotusvälineissä. VATT:n tietopalvelun tekemän uutishaun mukaan arviointineuvoston raporttia käsiteltiin sen julkaisua seuraavan viikon aikana mediassa yli 40 kertaa. Päämediat uutisoivat raportin näyttävästi. Raporttia käsiteltiin esimerkiksi YLE:n TV-uutisissa 13.1. ja Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 14.1.

Arviointineuvostolle perustettiin loppuvuodesta 2014 www-sivut. Sivut laadittiin VATT:n tietopalvelussa ja neuvoston pääsihteerin tuotti sivujen sisällön. Sivuston osoite on:

www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi

2.4 Muu asiantuntijatoiminta

Lausunnot:

Arviointineuvoston jäsenet voivat antaa neuvoston edustajina neuvoston toimintaan läheisesti liittyvistä aiheista lausuntoja eduskunnalle tai muille tahoille. Tällöin lausunnon suuntaviivoista keskustellaan muiden neuvoston jäsenten kanssa.

Syyskuussa 2014 arviointineuvoston puheenjohtaja laati lausunnon eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle Valtiontalouden tarkastusviraston raportista: ”Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan raportti 2014”. Hän oli myös kuultavana valiokunnan istunnossa. Lausunto julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla:

http://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/images/docs/Valtiovarainvaliokunta_syyskuu_2014.pdf

Tammikuussa 2015 arviointineuvoston pääsihteeri ja puheenjohtaja laativat neuvoston ensimmäiseen raporttiin perustuen lausunnon eduskunnan tarkastusvaliokunnalle valtiontalouden tarkastusviraston finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan vaalikausiraportista 2011-2014. Pääsihteeri esitteli lausuntoa myös valiokunnan istunnossa ja osallistui aiheesta käytyyn keskusteluun.

Lausunto julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla:

http://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/images/docs/Tarkastusvaliokunta_tammikuu_2015.pdf

2.5 Talous

Arviointineuvoston käyttömenoihin osoitettiin vuodelle 2014 määrärahaa 30 000 euroa. Määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Arviointineuvoston menot olivat toimintavuonna noin 52 000 euroa. Merkittävien kuluerä olivat henkilöstömenot, jotka muodostuivat osa-aikaisen pääsihteerin palkkausmenoista ja neuvoston jäsenten palkkioista. Neuvoston puheenjohtajan vuosittainen palkkio (ajalta 1.4–31.3.) on 10 000 euroa ja muiden jäsenten palkkiot ovat 5000 euroa. Vuoden 2014 aikana neuvoston jäsenten palkkiota maksettiin yhteensä 22 500 euroa. Muita kuluja oli yhteensä noin 5 000 euroa ja ne olivat pääosin matkakuluja.